מפניני הפרשה - מאמר

כוחן של טענות ממקום של אמת

הרמב"ן בהקדמתו לספר במדבר קובע: "**והספר הזה כולו במצוות שעה שנצטוו בהם בעומדם במדבר...ואין בספר הזה מצוות נוהגות לדורות, זולתי קצת מצוות עניני הקרבנות שהתחיל בהן בספר הכוהנים ולא נשלם ביאורן שם והשלימן בספר זה**". והנה במצות פסח שני שבפרשתנו, מפורש בה שהיא מצווה לדורות – "**איש איש כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחקה לכם או לדורותיכם ועשה פסח לה'**" באה אגב האמירה לצורך אותה שעה, שכן פסח שנצטוו ישראל במדבר היה בגדר הוראת שעה, כדברי הרמב"ן: "**שלא נצטוו מתחילה בעשיית פסח דורות, אלא בארץ...ועכשיו רצה הקב"ה וציוה שיעשו אותו...**" זה מהלך הדברים: בני ישראל נצטוו בניסן של השנה השנייה לעשות פסח, טמאי מת פנו למשה ואמרו למה נגרע? ובמענה לטענתם נתן להם הקב"ה את מצות פסח שני. טענה זו: 'למה נגרע' תמוה.

הרי "אונס רחמנא פטריה". כלומר הנאנס לעשות מעשה אסור, או שנמנע באונס מלעשות מצווה אינו נושא באחריות על כך. אבל מאידך, אינו יכול לבוא בטענה ולבקש שיחדשו עבורו חלופות. לשון האור החיים: "צריך לדעת טענת האנשים במאמר למה נגרע, הלא טעמם בפיהם יענו 'אנחנו טמאים', מה מבקשים ליתן להם תורה חדשה?" ותשובתו: "**אולי כי לצד שנטמאו ברשותו יתברך בין למאן דאמר טמאי מת מצווה...חשבו כי ידון ה' אותם כטהורים, וכשם שמצאנו שירצה ה' לעשות הפסח בטומאה בציבור**". כלומר לא תורה חדשה ביקשו, אל אפשרות להקריב במועד עם כל בית ישראל.

תשובות נוספות: פנייתם נבעה בשל היות מצווה חד פעמית וידעו שמי שלא יזכה לעשותה לא תהיה לו הזדמנות אחרת לעשותה. או שלמדו זאת מאהרון הכהן, כמבואר במדרש המובא רש"י: "**למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו. אמר לו הקב"ה: חייך! שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות**". חלישות הדעת של אהרן היא ביטוי לתחושת 'למה נגרע', והקב"ה ידע צפונות ליבו של אהרן ופיצה אותו בעבודה ייחודית. משה לא דוחה דבריהם על הסף, אלא משיב להם: "עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם" - יש ממש בטענתכם ויש לצפות למענה ה'.

והנה ה' נענה לדבריהם ומסכים על ידם וקובע להם "מועד ב'" ולא רק להם לאותה שעה, אלא כהוראה קבועה לדורות, כל מי שנבצר ממנו לעשות פסח במועדו, מחמת טומאה או מחמת ריחוק מקום, ניתנת לו אפשרות לעשות את פסחו חודש אחר יותר בי"ד באייר. נמצא שתחושת אמת של יחידים ודרישתם מאת ה' באמת, הופכת אותם לשותפים במפעל התורה: הם פונים והקב"ה נענה וניתנת הלכה חדשה, לא רק להם אלא לדורות. כיוצא בזה נמצא אצל בנות צלפחד. לאחר שאמר ה' למשה: "לאלה תחלק הארץ בנחלה במספר שמות" משמע לזכרים שנמנו. קרבו בנות צלפחד וטענה בפיהן: "**אבינו מת במדבר...ובנים לא היו לו, למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן**". אף הן באות בטענה 'למה יגרע שם אבינו' שלא באשמתו.

אולם שלא כטמאים שהפנו את הבעיה אל משה בלי שהציעו פתרון, בנות צלפחד מציעות: "**תנה לנו אחזה בתוך אחי אבינו**". הן המציעות לקבוע לגבן הלכה מחודשת. גם הקב"ה נענה להן, ובזכותן אפילו קובע הלכה לדורות: "איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו".

בין אדם לחבירו

בעיקרון אדם שגרם נזק לחברו על ידי דיבור לשון הרע חייב לרצותו ולבקש את מחילתו אפילו כשהחבר אינו יודע שהוא גרם לו נזק.

לדוגמא: עובד שהיה מועמד לקידום בעבודתו אם עבר מישהו על איסור לשון הרע וסיפר למעסיק דבר מה שבעקבותיו לא קודם העובד, אבל העובד לא ידע על כך. עליו לגשת אל העובד, להסביר לו מה ארע ולבקש את סליחתו. אולם, לדעת רבי ישראל סלנטר זצ"ל היות ועלול הדבר לצער ביותר את האדם הניזוק, מוטב שלא לנקוט בצעד זה בין יתר שלבי החזרה בתשובה.

שואל ומשיב

שאלה: האם עצים שגדלו בעציצים ומשתלות חייבים בעורלה?

תשובה: עץ שגדל בתוך בית חייב בערלה, כי העיקר הקובע לגבי חיוב ערלה הוא, שהעץ יהיה נטוע בארץ והגג מעליו לא פוטרו מערלה.

וכן עץ שנטוע על גג בית חייב בערלה, אפילו שאוויר חוצץ בין הגג לקרקע, כיוון שהגג עצמו מחובר על ידי הקירות לארץ, הגג עצמו נחשב כחלק מהארץ והעץ שעליו נחשב כנטוע בארץ.

הנוטע שתיל בעציץ נקוב, נחשב כנוטע בארץ, ומתחיל למנות שנות ערלה. וכן הנוטע עץ בעציץ חרס לא נקוב, נחשב כנוטע בארץ וחייב בערלה, מפני ושורשיו יכולים לבקוע את החרס, ולפני שהם בוקעים אותו הם נחשבים כיונקים מהארץ. ויש אומרים שאפילו עץ שגדל בעציץ של מתכת חייב בערלה, אפילו שהשורשים אינם יכולים לחדור אותו.

שכלול הדישון וההשקיה, הביא לכך שעצים רבים מניבים פירות רבים בשנה השלישית. וכיוון שהם אסורים בהנאה, נגרם הפסד מכך שהעצים תופסים אדמה יקרה בלי רווח. מצאו לכך עצה: לקיים את העצים כשנתיים במשתלות בתוך עציצי פלסטיק נקובים, שם הם תופשים מקום קטן ועלות החזקתם נמוכה, ובשנה השלישית מעבירים אותם לאדמה, כדי שיתחזקו בקרקע ויניבו פירות רבים בשנה הרביעית שפירותיה מותרים.

למעשה, כיוון שחוששים לדעת הסוברים שעציץ שאינו נקוב מפלסטיק פטור מערלה, כדי שזמן שהיית הנטיעות בעציצים יחשב לשלוש שנות הערלה לכל הדעות, צריך להקפיד על שני דברים: אחד: שיהיה בעציץ נקב כשיעור שורש קטן שעל ידו הוא יחשב כמחובר לאדמה, והמנהג להחמיר שיהיה הנקב בקוטר 2.5 ס"מ. השני בעת שמעבירים את השתיל מהעציץ לאדמה, צריך שהגוש שסביב השורשים לא יתפרק. אולם גם אם רובו התפרק, כל זמן שיש לשורשיו גוש אדמה שהם מושרשים בו, הוא יכול עדיין להתקיים על ידו, ולא צריך לספור לו שוב שלוש שנים. אבל אם כמעט כל הגוש התפרק, כך שבלי הנחתו באדמה, גם על ידי השקיית הגוש וטיפוחו, לא יתקיים 14 יום, יש למנות לו שוב שלוש שנים לערלה.

מפניני הפרשה - רעיון

אדוני משה כלאם

"**ויריץ הנער ויגד למשה ויאמר אלדד ומידד מתנבאים במחנה, ויען יהושע בן נון משרת משה מבחוריו ויאמר אדוני משה כלאם**" (פרק יא' – כז' וכה'). וצריך להבין מהי כוונתו של יהושע, ומפני מה אמר "**אדוני משה כלאם**".

כשהוכיח שמואל את שאול במלחמת עמלק, אמר לו "**קרע ה' את ממלכות ישראל מעליך ונתנה לרעך הטוב ממך, וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם...**" (שמואל א' טו' כח'). הדברים לא ברורים, שהרי המדבר לפני המלך צריך לשקול היטב דבריו, שלא יוסיף מילה מיותרת, ואם כן מדוע אמר לו שמואל ונתנה לרעך הטוב ממך, דבר שלא שייך כלל לנבואתו, וכי רוצה לזרות מלח על פצעיו? לכאורה שמואל היה צריך לומר רק קרע ה' את ממלכות ישראל מעליך ותו לא. אמר ר'בי ישראל מסלנט שמן הדין אין לקבל את תשובת האדם, שהרי שהעבירה כבר נעשתה, ומה תועיל החרטה, אחרי שעבר איסור? אלא רק מצד החסד התשובה מועילה שנחשבת עקירת המחשבה והרצון בעקירת המעשה. דבר זה שייך רק כשהכפרה מהתשובה לא תעשה רע לחברו. זה מה שאמר שמואל לשאול, שלא תועיל לו תשובה להחזרת המלוכה אליו, מכיוון שהיא כבר ניתנה לאחר – לכן, נצח ישראל לא ישקר, ואפילו שתעשה תשובה, כיון שתצא מזה רעה לרעך אשר נתן לו הקב"ה את המלוכה, לא תחזור אליך המלוכה.

נראה שזו כוונת יהושע, כששמע את נבואתם, שמשה מת ויהושע מכנים לארץ ישראל היה ירא שמא בגללו לא תוכל להתבטל הגזירה ממשה, כדי שהוא לא יינזק שהרי הובטח לו להחליף את משה, לכן גילה דעתו שאינו רוצה בהנהגה כדי שמצדו תוכל להתבטל הגזירה ממשה, וישאר משה בחיים - לכן אמר למשה "**אדוני משה כלאם**". (מבוסם על דברי קהילות יצחק)

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

החייל לביא בן אורית ג'הסי ע"ה הי"ד
שלום בן שלום כתריאל ע"ה
שמעון בן סלימן חג'בי ע"ה
ר' צבי בן ר' יחזקאל גוטמן ז"ל
ר' אברהם בן שמחה אלחרר ז"ל
ויקטור בן שרינה תמאם ע"ה
אברהם מרדכי בן חיים צבי וינדיש ז"ל

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

רבקה בת ג'ונג'ון תפילין ע"ה
וורדיה בת מימה דיעי ז"ל
סימונה בת מרסדס אלמליה ע"ה
חביבה בת סוליקא תורג'מן ז"ל
ברכה רחל רוטנר ע"ה
מרסדס אוריה עמר ע"ה והי"ד בת רחל הי"ו
רחל בת איזה תורג'מן ז"ל
ויויאן רייזל בת ביילה פרידמן ז"ל

בס"ד טו' לחודש סיון ה'תשפ"ד
שנה שלושים גיליון מספר 39
יוצא לאור על ידי שמעון בוחניק
רב קהילה בישוב חשמונאים

קול ששון

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

שבת קודש
פרשת בהעלותך מפטירים:
"רני ושמחי בת ציון"
(זכריה ב' - יד')

חשמונאים (שעון קיץ)

כניסת שבת: 19:31
יציאת שבת: 20:31
זמן רבנו תם: 20:52

מצוות ציצית סוגי הבדים החייבים עפ"י שו"ע בסימן ח' ופוסקים אחרונים

סוגי הבדים החייבים בציצית

המקור בתלמוד

הגמרא במסכת מנחות לט: עוסקת בשאלה איזה סוגי בדים חייבים בציצית מהתורה. ובתחילה מביאה מחלוקת בין רב יהודה לרב נחמן לגבי ציצית העשויה מבד 'משי' (שיראין) שלדעת רב יהודה ציצית ממשי חייבת בציצית מהתורה ולדעת רב נחמן אינה חייבת בציצית מהתורה:

"אמר רחבה אמר רב יהודה: חוטי צמר פוטרין בשל פשתן ושל פשתן פוטרין בשל צמר, חוטי צמר ופשתים פוטרין בכל מקום ואפילו בשיראין. ופליגא דרב נחמן, דאמר רב נחמן: השיראין פטורין מן הציצית..."

לאחר מספר קושיות ותירוצים מביאה הגמרא שתי ברייתות משמו של רבי ישמעאל הסותרות זו את זו. לפי ברייתא א': ציצית העשויה מבד משי אינה חייבת בציצית מהתורה ותואמת לדעת רב נחמן. ולפי ברייתא ב': ציצית ממשי חייבת בציצית מהתורה ותואמת לדעת רב יהודה.

"...ורב נחמן? כדתנא דבי רבי ישמעאל, דתנא דבי רבי ישמעאל (ברייתא א'): הואיל ונאמרו בגדים בתורה סתם, ופרט לך הכתוב באחד מהן צמר ופשתים, אף כל צמר ופשתים. אמר אביי: והאי תנא דבי רבי ישמעאל מפקא מאידך תנא דבי רבי ישמעאל, דתנא דבי ר' ישמעאל (ברייתא א'): בגד - אין לי אלא בגד צמר, מנין לרבות צמר גמלים...והשיראין, מנין? ת"ל או בגד. מפרש רש"י: השיראין - מעיל של משי.

הפסיקה להלכה בפוסקים הראשונים

המחלוקת בין רב יהודה לרב נחמן לא הוכרעה בגמרא. ועיון בפסיקת הפוסקים הראשונים בעניין מעלה שגם הפוסקים הראשונים נחלקו בזה.

פסיקת הרמב"ם

הרמב"ם בהלכות ציצית פרק ג' הלכות א' וב' פסק להלכה כדעת רב נחמן שבגד מצמר או פשתים חייב בציצית מהתורה ושאר בדים מדרבנן.

הלכה א': "כסות שחייב אדם לעשות בה ציצית מן התורה היא כסות שיש לה ארבע כנפיים או יותר על ארבע...ותהיה הכסות של צמר או של פשתן בלבד.

הלכה ב': "אבל טלית של שאר מינין כגון בגדי משי ובגדי צמר גפן ובגדי צמר גמלים וצמר ארנבים ונוצה של עזים וכיוצא בהן אין חייבין במצות ציצית אלא מדברי חכמים כדי להיזהר במצות ציצית...שכל הבגדים האמורים בתורה סתם אינם אלא צמר ופשתים בלבד".

פסיקת הרא"ש

הרא"ש ורוב הפוסקים הראשונים באשכנז פסקו להלכה כרב יהודה שכל סוגי הבדים חייבים בציצית מהתורה. זו לשון הרא"ש במנחות.

הפסיקה להלכה בשו"ע

מרן בשולחן ערוך הלכות ציצית סימן ט' סעיף א' פסק להלכה כדעת הרי"ף והרמב"ם שרק בגד מצמר או פשתים חייב בציצית מהתורה: **"אין חייב בציצית מן התורה, אלא בגד פשתים או של צמר רחלים, אבל בגדי שאר מינים אין חייבים בציצית אלא מדרבנן.**

אולם הרמ"א פסק להלכה כדעת הרא"ש, שכל סוגי הבדים חייבים בציצית מהתורה. "...**ויש אומרים דכולהו חייבין מדאורייתא וחכי הילכתא**)..."

משנה ברורה

ה 'משנה ברורה' בס"ק ג' מונה שלוש "נפקא מינא" אם פוסקים שרק צמר או פשתים חייבים בציצית מהתורה, או כל הבדים - אחד מהם הוא שראוי יותר לעשות בגד שיוצא בו מהתורה. אכן בס"ק ה' כתב שלמרות פסיקת הרמ"א שכל הבדים חייבים בציצית מהתורה ראוי להחמיר ולעשות ציצית מצמר.

'יצחק יקרא'

אולם בביאור 'יצחק יקרא' על המשנה ברורה בד"ה "יחמיר" כתב שמסרו בשם ה 'חזון איש' שלא לבש ציצית מצמר, מפני שבחום הקיץ בארץ ישראל יתכן שזהו בגד שאינו נהנה מלבישתו ואינו חייב בציצית:

האם בגד סינטטי (פוליאסטר) חייב בציצית

הלבוש

הלבוש אורח חיים סימן י' סעיף ד' כתב: **אין חייב בציצית אלא דבר הנקרא בגד, דכתיב (במדבר טו, לח) ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם, ובגד הוא כל דבר הנארג באריגה ונעשה בגד, לאפוקי מלבוש של עור שאינו נקרא בגד, ואינו חייב בציצית אפילו יש לו ארבע כנפות..."**

שו"ת 'הר צבי'

עפ"י זה פסק שו"ת הר צבי אורח חיים א סימן ט': "...**הנה בניילון יש שני מינים, יש מין ניילון העשוי כולו חתיכה אחת ולא מחוטים ואינו מעשה אורג, ובטלית ממין זה לדעת הלבוש הואיל ולא נארג אין עליו שם בגד להתחייב בציצית. אולם יש גם ניילון העשוי מחוטי ניילון והוא מעשה ארג, וטלית ממין זה ודאי שהוא נכלל בכלל בגד וחייב בציצית**".

שו"ת 'איגרות משה'

בשו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ב' סימן א' פסק שבד סינטטי פטור מציצית, אפילו אם הוא עשוי מחוטים ארוגים.

שו"ת 'ציץ אליעזר'

בשו"ת 'ציץ אליעזר' חלק יב' סימן ג' פסק שבגד מהומר סינטטי חייב בציצית, אך אין לברך על ציצית כזו.

סיכום: לפי דעת מרן בשו"ע רק בגד צמר או פשתים חייב בציצית מהתורה ושאר בדים חייבים מדרבנן. לדעת הרמ"א כל הבדים חייבים בציצית מהתורה. ציצית מבד סינטטי חייבת בציצית אך אין לברך עליה.

פינת העורך

"...**וזה מעשה המנורה מיקשה**" כתב מרן החיד"א: המנורה רומזת לתורה הקדושה. "מנורה" בגימטריה אש, לרמוז: "הלא כה דברי כאש". והיא עשויה "מיקשה זהב", מלשון קושי ועמל. כי הרבה טורח ויגיעה צריך, כדי להבין את דברי התורה לאשורם – ויש לדעת שהעמל בתורה הופכת היא לקניינו.

ברכות מכל הלב

ברכות מעומק הלב וברכת מזל טוב חנה טובה פולק הי"ו ולנתנאל לוי הי"ו לרגל אירוסיהם להם ולכל בני משפחותיהם.

יהי רצון מלפני שוכן מרומים שתיזכו לחופתכם בקרוב ותיזכו להקים בית נאמן וכשר בישראל המושתת על יסוד איתנים של אהבה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

ברכות מכל הלב

מזל טוב וברכות מעומק הלב ליונתן והודיה פרידנברג הי"ו לרגל נישואיהם.

להם ולמשפחותיהם משפחת פרידנברג הי"ו ומשפחת קצבי הי"ו.

יהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שתיזכו להקים בית לתפארת ישראל, מלא אהבה ושמחה, נאמן וכשר, המיוסד על יסודות איתנים של אהבת תורה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא

"שונה הלכות" – הלכה ומקורה

הברכה הראשונה והאחרונה על אכילת אורז

פסיקת הרמב"ם

הרמב"ם בהלכות ברכות פרק ג' הלכה י' פסק להלכה, אורז שבישלו או שאפהו ועשה ממנו פת מברך תחילה מזונות ולבסוף נפשות, והוסיף שאורז מעורב עם דבר אחר אז מתבטל לדבר אחר ומברך כברכת הדבר האחר.
אורז שבישלו או שעשה ממנו פת בתחלה מברך עליו בורא מיני מזונות ולבסוף בורא נפשות ובלבד שלא יהא מעורב עם דבר אחר אלא אורז לבדו.

פסיקת הטור

הטור בסימן רח' פסק להלכה כדברי הרמב"ם, והוסיף שאם אוכלו כשהוא חי מברך עליו בורא פרי אדמה: **האוכל אורז בעין תחלה מברך עליו בפה"א עשה ממנו תבשיל או שטחנו ועשה ממנו פת מברך עליו תחלה במ"מ כיון דזיין לאחריו בורא נפשות ולא מעין ג'.**

בית יוסף

בית יוסף אורח חיים סימן רח דן לגבי אורז מבושל שלא נתמעך אם נידון כדין הכוסס את החיטה או האורז שמברך אדמה או שכל שבישלו אפילו לא נתמעך מברך מזונות, וכתב לחלק בין אורז לחיטה שאורז מכיון שהדרך לבשלו ולאוכלו כשהוא שלם, אפילו לא נתבשל הרבה ברכתו מזונות מה שאין כן חיטה שהדרך לבשלם כשהם חלוקים או כתושים ואם בישלם בלא כתישה ברכתם אדמה [כמו שהם חיים].

פסיקה להלכה בשולחן ערוך

בשו"ע בסימן רח' סעיף ז' פסק להלכה: **הכוסס (האוכל) את האורז, מברך עליו בפה"א ואחריו בורא נפשות; ואם בשלו או שטחנו ועשה ממנו פת, מברך עליו בורא מיני מזונות ואחריו בורא נפשות; והוא שלא יהא מעורב עם דבר אחר אלא אורז לבדו, ואם עירב ממנו בתבשיל אחר והתבשיל האחר הוא הרוב, מברך עליו כברכת אותו תבשיל.**

הרמ"א

אבל הרמ"א שם הוסיף על דברי השו"ע שלא נחשב אורז שבישלו, אלא אם נתמעך והוא רך ממש אבל לא נתמעך נחשב בכלל הכוסס את האורז שמברך אדמה: "**עד שנתמעך (ב"י בשם הרא"ש והר"י)**..."

בית חדש

הבית חדש בסימן רח כתב שמחמת הספק אין לאכול את האורז כשהוא מבושל רק בתוך הסעודה: **ונראה דמפני הספק אין לאכול אורז מבושל שלם אלא בתוך הסעודה... ומיהו כל ירא שמים לא יאכל לא הי"ז ולא ריי"ז שהוא אורז או דוחן מבושל בין שהוא שלם בין נתמעך יפה אלא בתוך הסעודה.**

משנה ברורה

משנה ברורה בסימן רח ס"ק כו' כתב על דברי הרמ"א שהצריך שיתמעך ויהיו שלמים וכתב שאפילו אם רק הוסר הקליפה של האורז הרי זה נחשב ניתמעכו ומברך עליהם מזונות ואם בירך אדמה יצא ידי חובה.
ובסעיף קטן כה' כתב הביא שנחלקו האם האורז הוא ריי"ז או הי"ז [דוחן שברכתו שהכל] וכתב שיש שמחמירים שלא לאוכלם אלא בתוך הסעודה ואפילו נתמעכו, אבל הביא בשם החיד"א והמטה יהודה שסוברים שאורז הוא ריי"ז ומברך עליו מזונות.
האורז - ריי"ז דוחן הי"ז בל"א (בית יוסף ולבוש) ויש מפרשים איפכא ועל כן יש מחמירין דלא יאכלם כשנתמעכו אלא תוך הסעודה או שיברך עליהם שהכל מחמת ספק.
ובלחם חמודות כתב דסוגיין דעלמא אורז ריי"ז דוחן הי"ז וכן מוכח בברכי יוסף ומטה יהודה וכן מצאתי במעשה רב מהנהגות הגר"א דאורז הוא ריי"ז ומברך עליהם בורא מיני מזונות.

בן איש חי

הבן איש חי שנה ראשונה פרשת פינחס סעיף יח כתב שהמנהג שבין אם נתבשל ונתמעך ובין אם כל גרגיר אורז ניכר לעצמו מברך בורא מיני מזונות ולא כמו אלו הסוברים שרק אם נתמעך לגמרי עד שהיו נדבקים זה לזה מברך אדמה: **אורז מבושל בין תבשיל שקורין בערבי פלא"ו (גרגירי אורז שלמים) בין תבשיל שקורין בערבי שורב"א(אורז נימוח במרק) שנתמעך האורז, מברכין תחלה במ"מ ואח"כ בנ"ר, ואף על גב די"א שאם לא נתמעך לגמרי עד שיהיו נדבקים זב"ז מברך בפה"א כבר נתפשט המנהג לברך במ"מ בכל גוונא,**

פסקי תשובות

הפסקי תשובות בסימן רח' כתב שלפי כל גדולי הפוסקים, מקפידים שלא לאכול אורז מבושל אלא בתוך הסעודה, או לברך בורא מיני מזונות על מין מזונות ובורא פרי האדמה על מין אדמה, ויש שהחמירו לברך גם שהכל על מין שהכל, אבל המנהג לברך על אורז מבושל או פצפוצי אורז וכד' בורא מיני מזונות ולאחריו בורא נפשות.
לפני מסקנת ההלכה לענין ברכת האורז ומוצריו יש להקדים ולומר שעפ"י כל גדולי הפוסקים, המדקדקים באורחותיהם יקפידו שלא לאכול אורז מבושל אלא בתוך סעודת פת, או יברכו בורא מיני מזונות על מין מזונות ובורא פרי האדמה על מין אדמה, והמדקדקין ביותר יברכו גם שהכל על מין שהכל, וברכה אחרונה על אורז לדברי הכל 'בורא נפשות'....אבל המנהג הפשוט שנתפשט ברוב קהילות ישראל לברך על אורז מבושל (בין אורז לבן ובין אורז חום (מלא)) בורא מיני מזונות ולאחריו בורא נפשות (וסימנך אמ"ן - א'ורז מ'זונות נ'פשות), ובכלל זה פצפוצי אורז..."
והוסיף בהערה שבעיקרון כיון שיש ספק בדבר היה נכון לברך שהכל [שהכל פוטר הכל] אבל הוכרע הדבר שסומכים על הרבה גדולים וצריך לברך מזונות. **אך האמת ניתן ליאמר כי הכרעת הני רבוותא לברך שהכל אינו כי זה ברכת האורז, אלא עקב כי אין מוחלט אם מזונות או אדמה ולכן הכריעו שבמקרה שאינו אוכל בתוך הסעודה יברך שהכל, שהוא ברכה הפוטרת כל מיני מאכלים, אך לעמא דבר שקשה להם להקפיד על אכילת אורז בתוך הסעודה, ולנהוג לכתחילה באופן תמידי לברך שהכל (שאינו כלל ברכת האורז לכל השיטות (זולת הבה"ג הנ"ל)) אינו רצוי כלל, ולכן הוכרע הדבר עפ"י גדולי ישראל לסמוך על הרבה מגדולי הפוסקים שברכת האורז (לכתחילה הוא) מזונות.**

ילקוט יוסף

ילקוט יוסף סימן רח כתב שאם אוכל אורז חי או פרכיות אורז מברך אדמה אבל אם אוכל אורז מבושל מברך מזונות בכל גוונא והשאיר סימן לזיכרון אמ"ן ראשי תיבות אורז, מזונות, נפשות.
הכוסם את האורז, מברך בתחלה בורא פרי האדמה, וכן אם אוכל פרכיות אורז מברך בורא פרי האדמה. ואם אוכל אורז מבושל, מברך בורא מיני מזונות, ולדידן לא שנא אם גרגירי האורז נפרדים זה מזה, או שהאורז מדובק כעיסה, שבכל אופן מברכים עליו בתחלה בורא מיני מזונות, ולבסוף בורא נפשות רבות. [סימן לדבר: אמ"ן ראשי תיבות: אורז, מזונות, נפשות].

הלכה ברורה

ההלכה ברורה בסימן רח כתב שעל פריכיות אורז מברך אדמה כיון שהם לא עוברים בישול אלא חום על ידי תנור אבל פצפוצי אורז כיון שבתחילה עוברים בישול אפילו שאופים אותם לאחר מכן מברך מזונות: **ובזמנינו עושים פריכיות אורז שהם גרגירי אורז מלא עם קליפתו וקולים אותם בתנור בלא בישול ומתנפחים מחמת החום וברכתם בורא פרי אדמה אבל על פצפוצי אורז שהם גרגירי אורז שמבשלים אותם תחילה ולאחר מכן אופים אותם בתנור מברכים בורא מיני מזונות.**

שם ומשפחה _____

יתרו חוזר למדיין

יתרו חותן משה בא אל משה יחד עם בתו צפורה, אשת משה, ועם שני נכדיו גרשום ואליעזר, בניו של משה. זמן מה שהה יתרו במחנה ישראל, שמע את כל הקורות של העם מיום יציאתם ממצרים ויעץ למשה לבחור שופטים ומנהיגים לעם ישראל שיעזרו לו בהנהגת העם. הקב"ה אמר למשה לקבל את עצת יתרו, וכך נבחרו שופטים לעם ישראל.

אחרי זמן רב בקש יתרו רשות ממשה לחזור אל ארצו למדיין. אמר לו משה: "מדוע רוצה אתה לעזוב אותנו? אוהבים אנחנו אותך. זמן רב הלכת איתנו, כבדנו אותך ומלאנו את רצונותיך. למה תלך? אהובים הגרים עלינו. בוא ותהיה כאחד מבני עמנו".

לא הסכים יתרו להישאר ואמר למשה שמוכרח הוא לשוב לארצו מכיוון שהשאיר שם את משפחתו ואת כל רכושו ובא למדבר כדי לחלוק כבוד לאלוקי ישראל. רצונו לחזור לארצו, להרום את כל הפסלים שבני עמו משתחווים להם וללמד אותם את תורת ישראל, שזו התורה האחת והיחידה – תורת אמת.

אלדד ומידד מתנבאים

כשביקש משה רבנו מה' אנשים שיעזרו לו, אמר לו ה' לבחור את השוטרים שלקו במצרים במקום בני ישראל, כדי שיזכו לכבוד ולגדולה, ויראו כולם את שכרו של אדם שמוסר נפשו למען ישראל".

אלדד ומידד היו שנים מתוכם. שניהם צנועים היו וכדי שלא יבחרו בהם, הסתתרו במחנה. אך היות וה' רצה בהם, השרה עליהם רוח הקודש ונהיו נביאים יודעי כל. לפתע נודע להם שיהושע ולא משה יכנים את העם לארץ ישראל, וספרו זאת לבני ישראל.

הם סיפרו גם על נסים שיעשו לעם במדבר ועל ביאת המשיח ותחיית המתים ידעו אלדד ומידד והתחילו לספר על מה שהם רואים בנבואה. נודע ליהושע מה שאומרים אלדד ומידד עליו ועל רבו, כעס מאוד, רץ אל משה ובקש ממנו לאסר את שניהם. הרגיע משה את יהושע ואמר לו: **"אל תצטער רוח ה' נחה עליהם. לא מלבם המציאו את מה שאמרו. הלוואי שישרה ה' את רוחו הקדושה על כל בני ישראל, אז אדע שהם מוצאים חן בעיניו וראויים לרוח הקודש".**

שאלות מהפרשה

שאלות לכיתות א' עד ג' (חלקן מאוצרות התורה)

1. את מי ה' ציווה בפרשתנו להדליק את המנורה?

א. את אהרון הכהן. ב. את אלעזר בן אהרון הכהן.
ג. את משה רבנו. ד. את משה לערוך המנורה ואת אהרון להדליקה.

2. איזה סוג עוף נתן ה' לישראל כשביקשו בשר במדבר?

א. יוני מדבר. ב. תרנגולי הודו. ג. אווזים. ד. שְׂלָו.

3. מי נכלל על פי ה' להיות בתוך הזקנים שיעזרו למשה רבנו?

א. הנשיאים, שהקריבו קורבן מיוחד. ב. בני לוי שלא עבדו לעגל.
ג. השוטרים שלקו במצרים במקום ישראל. ד. תשובות א' וב' נכונות.

4. מי דיבר על מי בפרשה שלנו דברים שיש בהם לשון הרע?

א. משה ואהרון, על מרים. ב. משה ומרים על אהרון.
ג. אהרון ומרים על משה. ד. אלדד ומידד על יהושע.

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח'

5. "ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו..." מה למדים מ 'במועדו'?

א. יש להקפיד מאוד על זמן הקורבן. ב. במועדו – אף בטומאה.
ג. שבחם של ישראל שהקפידו להקריב בזמן. ד. תשובות א' וב' נכונות.

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח' (המשך)

6. מדוע ה' הפריד את משה מאהרון ומרים לפני שנזף בהם?

א. שלא ישמע את הנזיפה. ב. שלא אומרים שבחו של אדם בפניו.
ג. תשובות א' וב' נכונות. ד. אף תשובה אינה נכונה.

7. מה למדים מהפסוק "...שׁוּבָה ה' רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל" (פרק י')?

א. אין שכינה שורה בישראל פחותים מ 222000. ב. רמז למספר הלווים.
ג. לא היה שבט בו היו פחות מ 22000 איש. ד. תשובות א' וג' נכונות.

8. "...וַיִּקְרַבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי אַהֲרֹן..." (פרק ט') כיצד פנו אליהם?

א. חלק שאלו את משה וחלק שאלו את אהרון. ב. שאלו את שניהם יחד.
ג. אהרון לא ידע אז שאלו את משה. ד. שאלו את אהרון ששאל את משה.

שאלה עפ"י פירוש איבן עזרא - כיתות ד' עד ח'

9. למה הכוונה "וישמע משה אֶת־הָעָם בֹּכֶה לְמִשְׁפְּחֹתָיו..." (פרק יא')?

א. בכו על איסורי החיתון. ב. התלוננו על משה, כל אחד מפתח אוהלו.
ג. התחברו משפחות, משפחות לבכות כמו על מת. ד. א' וג' נכונות.

שאלה עפ"י פירוש האיבן עזרא - כיתות ד' עד ח'

10. למה הכוונה: "וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת הָעָם בֹּכֶה לְמִשְׁפְּחֹתָיו..." (פרק יא')?

א. המשפחות התחברו לבכות יחד. ב. על המשפחות שמתו במגיפה.
ג. על עסקי משפחות, איסורי החיתון שגזרו עליהם. ד. א' וג' נכונות.

התשובות הנכונות לפרשת במדבר:

1- ג' 2- ב' 3- ב' 4- ד' 5- ג' 6- א' 7- א' 8- ג' 9 - א' 10- א'

(בחוקותי תשעה') (שיעור 541)

לימוד פורה ומהנה

מי שברך אבותינו אברהם, יצחק ויעקב, דוד ושלמה, אליהו ואלישע הוא יברך וישמור ויצור וירומם וינשא את **בנימין ויהודית מורדכוביץ' וכל משפחתם** הי"ו - מלך מלכי המלכים ברחמיו ישמרם ויחיהם ומכל צרה ונזק יצילם, ויאריך ימיהם בטוב ושנותיהם בנעימים, בכל אשר יפנו ישכילו וכל אשר יעשו יצליחו ויתקיים בהם מקרא שכתוב: **"ויתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש...ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך אתך"** וכן: **"יברכך ה' וישמרך, יאר ה' פניו אליך ויחונך, ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום".**